

การใช้หลักสูตรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ สุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

กอบจิตต์ ลิ้มปพยอม*
ทะทัย เทพพิสัย*
บรรพต บุญศิริ*
มาลี พูลคลองตัน**

การประเมินข้อคิดเห็นของนิสิตแพทย์ ชั้นปีที่ 6 จำนวน 96 คน จาก การตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา แสดง ว่านิสิตส่วนมากได้ใช้หลักสูตรที่ได้รับแจกประกอบการศึกษา และเห็นว่าหลักสูตร ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในวิชานี้ การแจกหลักสูตรและตารางการเรียนการสอนให้ นิสิตก่อนเรียน เป็นวิธีการที่มีประโยชน์ในการเรียนรู้ของนิสิต และควรจะมีการ ปฏิบัติต่อไปโดยกว้างขวางยิ่งขึ้น

การสอนเป็นพฤติกรรมของครู การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนเอง ถ้าไม่มีวิธีการที่ดี อาจมีแต่การสอนโดยไม่มี การเรียนรู้เกิดขึ้นเลยก็ได้ หรือการเรียนรู้ อาจมีขึ้น ก็น้อยไม่สมกับความตั้งใจของผู้สอน² ความพยายามที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนขึ้น มาหลายๆ วิธี ก็เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ แผนกวิชาที่มี ผู้สอนและเรียนเป็นจำนวนมาก มีกิจกรรมหลาย ชนิดเกิดขึ้นพร้อมๆ กันอยู่ตลอดเวลา เช่น แผนก วิชาสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา การมีหลักสูตรเพื่อ

ให้อาจารย์และนิสิตเข้าใจวัตถุประสงค์และเนื้อหา หลักร่วมกัน น่าจะมีส่วนช่วยให้การเรียนรู้ของ นิสิตแพทย์บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่คณาจารย์ของ แผนกวิชาร่วมกันเขียนไว้ได้ดียิ่งขึ้น รายงานนี้ ประเมินข้อคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามโดย นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 6 ปีการศึกษา 2519 จำนวน 96 คน เกี่ยวกับประโยชน์จากการใช้หลักสูตร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

วัตถุประสงค์และวิธีการ

นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 6 ปีการศึกษา 2519 จำนวน 96 คน แบ่งกลุ่มขึ้นศึกษาวิชาสุติศาสตร์-

* แผนกสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** หน่วยแพทยศาสตร์ศึกษา คณะแพทยศาสตร์

นรีเวชวิทยาเป็น 4 รุ่น จำนวน 24, 23, 25 และ 24 คนตามลำดับ ทุกวันได้รับหลักสูตรและตารางการเรียนการสอนก่อนเรียนวิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา ทุกวันได้รับการบรรยายตามเนื้อหาที่ระบุไว้ในหลักสูตรและปฏิบัติงานเหมือนกัน ก่อนจะลงจากแผนกและสอย้ายแผนก นิสิตได้ตอบแบบสอบถามแบบปิด เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีใช้หลักสูตร วิธีการที่นิสิตเห็นว่าได้รับความรู้ทางสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา จนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในหลักสูตร และข้อคิดเห็นจากการใช้หลักสูตรนี้ประกอบการเรียน

ข้อมูลจากแบบสอบถามนี้วิเคราะห์โดยใช้ระดับความมีนัยยะสำคัญ ร้อยละ 5 ทางสถิติ

ผล

1. วิธีใช้หลักสูตรโดยนิสิตแพทย์

1.1

วิธีก่อนหลักสูตร	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	วันที่ 4
อ่านทุกหน้า	23	23	24	22
อ่านร้อยละ 50	0	0	1	1
อ่านน้อยกว่าร้อยละ 50	0	0	0	1
ไม่ตอบ	1	0	0	0
รวม	24	23	25	24

เมื่อนิสิตได้แจกหลักสูตรตอนขึ้นแผนกสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา นิสิตส่วนใหญ่ของแต่ละรุ่นอ่านหมดทุกหน้าร้อยละ 90-100%

1.2

วิธีทำความเข้าใจเนื้อหาของหลักสูตร	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	วันที่ 4
ถามอาจารย์ หรือ เพื่อน	16	8	16	15
ถามทั้งอาจารย์และเพื่อน	7	12	7	8
ไม่ถามใครเลย	1	3	2	1
รวม	24	23	25	24

เมื่ออ่านหลักสูตรแล้วไม่เข้าใจ นิสิตใช้วิธีถามอาจารย์หรือเพื่อนร้อยละ 34.78-66.67 ถามทั้งอาจารย์และเพื่อนร้อยละ 28.00-52.17 มีนิสิตส่วนน้อยเท่านั้นที่อ่านหลักสูตรไม่เข้าใจแล้วไม่พูดปรึกษากับใครเลยร้อยละ 4.17-12.04 นั่นคือนิสิตแต่ละรุ่นมีวิธีทำความเข้าใจกับหลักสูตรไม่ต่างจากกันนัก ($P > 0.05$)

1.3

วิธีตรวจสอบตามวัตถุประสงค์	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	วันที่ 4
ก. เกยตรวจ				
- ตรวจทุกครั้ง	7	5	1	3
- ตรวจบางครั้ง	17	16	23	17
ข. ถ้าเกยตรวจ ตรวจสอบอย่างไร				
- ตรวจก่อนเรียนเท่านั้น	2	2	4	1
- ตรวจหลังเรียนเท่านั้น	15	9	11	10
- ตรวจทั้งก่อนและหลังเรียน	0	0	2	0
- ตรวจก่อนสอบเท่านั้น	0	2	1	4

วิธีตรวจสอบของนิสิตว่าตนได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรในแต่ละรุ่นค่อนข้างคล้าย

กัน เพราะนิสิตแพทย์แต่ละรุ่นใช้วิธีตรวจวัตถุประสงค์เป็นบางครั้ง วิธีการตรวจอาจจะตรวจทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่เคยตรวจสอบเลยร้อยละ 4-13 และมีบางคนตรวจก่อนเรียนเท่านั้น หรือตรวจก่อนสอบเท่านั้นร้อยละ 17.39-37.5 จำนวนผู้ที่ตรวจก่อนเรียนหรือก่อนสอบมีจำนวนใกล้เคียงกัน ($P > 0.30$)

1.4

วิธีอ่านวัตถุประสงค์ก่อนเข้าห้องเรียน	รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3	รุ่นที่ 4
อ่านทุกครั้ง (100%) = 4 แต้ม	3	1	1	0
อ่านบ่อย ๆ (50%) = 3 แต้ม	3	8	6	2
อ่านบางครั้ง (25%) = 2 แต้ม	16	12	15	20
ไม่เคยอ่าน (0%) = 1 แต้ม	2	2	3	2
รวม	24	23	25	24

การอ่านวัตถุประสงค์จากหลักสูตรก่อนเข้าห้องเรียน นิสิตที่ตอบว่าได้อ่านวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรก่อนเข้าห้องเรียนทุกครั้งเป็นจำนวนน้อยมาก ร้อยละ 0-12.5 ถ้าเทียบระหว่างจำนวนผู้ที่อ่านตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไปกับจำนวนผู้อ่านน้อยกว่าร้อยละ 50 ก่อนเข้าห้องเรียน พบว่ามีจำนวนใกล้เคียงกันและแนวโน้มในการอ่านวัตถุประสงค์ของนิสิตทั้งสี่รุ่นคล้ายคลึงกันมาก คือไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ ($P > 0.05$)

2. วิธีการเรียนรู้ของนิสิตแพทย์

2.1

วิธีการได้รับความรู้	รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3	รุ่นที่ 4
โดยอ่านหลักสูตร	1	1	0	0
โดยฟังบรรยาย	1	0	2	1
โดยทั้งอ่านหลักสูตรและฟังบรรยาย	22	22	23	23
รวม	24	23	25	24

สำหรับวิธีการที่นิสิตคิดว่าสามารถได้รับความรู้จนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรได้นิสิตส่วนมากมีความเห็นที่สามารถได้รับความรู้ครบตามวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรได้ด้วยอ่านจากหลักสูตรและฟังบรรยายร่วมกันไปร้อยละ 91.67-95.83 ข้อคิดเห็นของนิสิตแพทย์ทั้งสี่รุ่นต่อคำถามนี้ไม่แตกต่างกัน ($P > 0.80$)

2.2

ความจำเป็นในการบรรยายตามเนื้อหาของหลักสูตร	รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3	รุ่นที่ 4
จำเป็น	22	21	24	18
ไม่จำเป็น	2	2	0	1
ไม่ตอบ	0	0	1	5
รวม	24	23	25	24

ความจำเป็นของการบรรยายตามเนื้อหาของหลักสูตร นิสิตส่วนมากร้อยละ 75-96 มีความเห็นว่าการบรรยายยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้วิชาสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยาระดับคลีนิค ความเห็นของนิสิตทั้งสี่รุ่นที่ตอบแบบสอบถามคล้ายคลึงกัน ($P > 0.10$)

3. ข้อคิดเห็นของนิสิตโดยทั่วไปต่อหลักสูตร

3.1

การกระตุ้นความสนใจ	รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3	รุ่นที่ 4
ความสนใจมากขึ้น	24	19	16	22
เฉยๆ	0	4	9	2
ความสนใจเดิมลดลง	0	0	0	0
รวม	24	23	25	24

เกี่ยวกับการแจกหลักสูตรและตารางการเรียนการสอนให้ นิสิตก่อนเรียนมีส่วนช่วยให้เกิดความสนใจต่อการเรียนสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา เพราะนิสิตร้อยละ 64-100 ของนิสิตทุกรุ่นมีความเห็นไม่แตกต่างกันว่าการได้รับหลักสูตรและตารางการเรียนการสอนก่อนขึ้นแผนกสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยามากเพิ่มขึ้น และไม่มีผู้ใดมีความเห็นว่าการกระทำดังกล่าวจะทำให้ความสนใจเดิมต่อวิชานี้ลดน้อยลงเลย ($P > 0.05$)

3.2

ประโยชน์ต่อการเรียนรู้	รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3	รุ่นที่ 4
มากที่สุด = 3 แต้ม	20	10	14	19
ปานกลาง = 2 แต้ม	4	13	7	5
น้อย = 1 แต้ม	0	0	1	0
ไม่มีประโยชน์ = 0 แต้ม	0	0	0	0
ไม่อาจบอกได้ = 0 แต้ม	0	0	3	0
รวม	24	23	25	24

ตารางการเรียน ตารางการทำงานและกำหนดเวลาที่สอบได้รับแจกล่วงหน้ามีประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการทำงานในแผนกวิชา เพราะนิสิตมากกว่าร้อยละ 88 ของนิสิตทั้งหมดมีความเห็นว่าแจกหลักสูตรตารางการเรียนการสอน

ให้รู้ล่วงหน้า มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทางสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา และนิสิตแพทย์แต่ละรุ่นที่ตอบว่ามีประโยชน์มีความเห็นเหมือนกันว่าการแจกหลักสูตรตารางการเรียนการสอนให้รู้ล่วงหน้า มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการทำงานทางสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา ($P > 0.05$)

3.3

การศึกษาด้วยตนเอง	รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3	รุ่นที่ 4
มาก	7	7	5	8
ปานกลาง	17	14	20	15
น้อย	0	2	0	1
รวม	24	23	25	24

หลักสูตรสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา เปิดโอกาสให้นิสิตแพทย์ศึกษาด้วยตนเองไม่น้อย และส่วนมากนิสิตแพทย์ทุกรุ่นร้อยละ 91.30-100 มีความเห็นว่าแผนกวิชาเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาด้วยตนเองมากพอสมควร ความเห็นของทั้ง 4 รุ่นที่ตอบคำถามไม่แตกต่างกันนัก ($P > 0.05$)

3.4

ความเห็น	รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3	รุ่นที่ 4
ควรแจก	24	23	25	24
ไม่ควรแจก	0	0	0	0
รวม	24	23	25	24

ความเห็นเกี่ยวกับการแจกหลักสูตร ตารางการเรียนการสอนแก่นิสิตจะผ่านมาเรียนในแผนกวิชาสุติศาสตร์-นรีเวชวิทยาแก่นิสิตทุกรุ่นปรากฏว่านิสิตทุกคนที่ตอบคำถามข้อนี้ ออกความ

เห็นเป็นเอกฉันท์ (ร้อยละ 100) ว่าแผนกวิชา
สุติศาสตร์-นรีเวชวิทยา ควรแจกหลักสูตรและ
ตารางการเรียนการสอนแก่นิสิตก่อนขึ้นแผนกวิชา
สุติศาสตร์-นรีเวชวิทยาต่อไป

วิจารณ์

เคยมีผู้ให้ความเห็นไว้ว่า ความผิดพลาด
เกี่ยวกับหลักสูตรอันหนึ่งที่เราทำกันอยู่บ่อยๆ ได้
แก่การกำหนดระยะเวลาเรียนสำหรับแต่ละวิชา
แทนที่จะกำหนดเกณฑ์ความสามารถของนักเรียน
เป็นหลักและการที่กักเอานักเรียนทุกคนมี
ความสามารถใกล้เคียงกัน และวิธีการเรียนคล้าย
คลึงกัน³ ข้อคิดนี้น่าจะได้รับการพิจารณาใคร่
ครวญด้วยเป็นอย่างมากจากคณาจารย์ผู้ซึ่ง
ปรารถนาให้ศิษย์ของตนผู้ซึ่งเมื่อจบหลักสูตรการ
ศึกษาไปแล้ว อย่างน้อยจะได้มีความสามารถใกล้
เคียงกับระดับที่คณาจารย์ได้ตั้งใจไว้ ผลการศึกษา
เบื้องต้นตามรายงานที่เสนอนี้ได้แสดงให้เห็น
อย่างชัดเจนว่านิสิตแพทย์ที่ผ่านระบบการเรียนรู้อัน
โดยให้รับทราบวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรของ
แผนกวิชา รวมทั้งตารางการเรียนสอนอย่าง
ชัดเจนแสดงความคิดเห็นว่า วิธีการดังกล่าวมีส่วน
ในการกระตุ้นนิสิตให้สนใจวิชาที่เรียนและมีประ
โยชน์ต่อการเรียนรู้และการทำงานของนิสิต ความ
จริงอีกประการหนึ่งที่ได้ชัดเจนจากการศึกษา
เบื้องต้นนี้ก็คือ นิสิตแพทย์ของเรามีแนวโน้ม
แสดงไปในแนวที่บ่งให้เห็นว่า สามารถที่จะช่วย
ตัวเองได้ดีขึ้นมาก ถึงแม้ว่ามีบางส่วนอาจจะยังไม่
ถึงระดับที่คณาจารย์หลาย ๆ คนอยากให้เป็น

นิสิตแพทย์ของเราจำนวนมากยังรอที่จะให้คณา
จารย์บรรยายให้ฟังก่อน ปัญหานี้อาจจะเนื่องจา
กการบริหารการศึกษาที่นิสิตเคยชินมาแต่ชั้น
ต้น ๆ ซึ่งอาจยังไม่สมบูรณ์ตามแนวความคิดเห็น
“Active learning” นี้¹ ข้อควรปรับปรุงประ
การหนึ่งที่น่าจะทำได้ในขณะนี้ก็ คือ ถ้าเรายังใช้
วิธีการบรรยายเป็นวิธีสอนกันอยู่ในระบบการ
เรียนการสอนของเราและพวกเราส่วนมากนิยมวิธี
นี้ด้วย เราก็ควรปรับปรุงวิธีการบรรยายของเรา
ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่สุดเท่าที่จะเป็น
ไปได้⁴

แบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินข้อคิดเห็น
ของนิสิตแพทย์ครั้งนี้ เป็นแบบปิดซึ่งได้ข้อมูล
เพื่อการวิเคราะห์ก่อนข้างสมบูรณ์และรวดเร็ว แต่
ความละเอียดจากการวิเคราะห์จะดีแต่เพียงใด ก็
ขึ้นกับความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น
ในแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินผลคราวนี้
ไม่ได้มุ่งหวังจะตรวจสอบถึงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ
ความเหมาะสมด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
เนื้อหาการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีการ
ประเมินผลว่าเหมาะสมแล้วหรือไม่เพียงใด ทั้งยัง
ไม่ได้ถามในรายละเอียดถึงความเหมาะสมของ
หลักสูตรของวิชาด้านคลินิกว่าได้จัดไว้พอเหมาะ
และประสานกับหลักสูตรทางด้านปริคณีกมา
น้อยเพียงใด แผนกวิชาทางฝ่ายคลินิกควรจะจัด
สอนอะไรเพิ่มเติมหรือไม่หรือควรปรับปรุงวิธีการ
สอนกันอย่างไร เพื่อให้ นิสิตแพทย์สามารถนำ
ความรู้ที่เรียนมาแล้วจากทางฝ่ายแผนกวิชา

ปรีคลินิคมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาค่อนข้างลึกซึ้ง และซับซ้อนหลายแง่หลายมุม จึงเป็นที่หวังกันอย่างยิ่งว่าจะให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป และจากการศึกษานี้เป็นที่น่าสังเกตว่านิสิตรุ่นที่ 4 มีอัตราส่วนที่ไม่แสดงข้อคิดเห็นมากกว่ารุ่นอื่นๆ อาจเนื่องจากสาเหตุได้หลายอย่าง เช่น โกลัสบอลปลายปีเป็นต้น การที่นิสิตบางส่วนของบางรุ่นไม่แสดงข้อคิดเห็นสำหรับบางคำถามอาจทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคลาดเคลื่อนไปได้บ้าง ปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการป้องกันและแก้ไขในการศึกษาระยะต่อไป

คณาจารย์แผนกวิชาสัตวศาสตร์-นรีเวชวิทยา ได้ใช้เวลาสองปีเศษเพื่อร่างหลักสูตรการสอนการ เรียนรู้สำหรับนิสิตแพทย์ชั้น การประเมินผล สำหรับนิสิตแพทย์ที่ผ่านการใช้หลักสูตรในขอบปี แรกเท่าที่ได้รายงานไว้นี้ได้ชี้บ่งแนวโน้มให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เวลาและพลังงานที่เหล่าคณาจารย์ของเราได้ลงทุนลงแรงไปนั้นไม่สูญเปล่า ผลจากการศึกษาเบื้องต้นนี้ได้แสดงให้เห็นว่าวิธีการนี้มีประโยชน์และควรดำเนินการต่อไป ผู้ศึกษา

ขอเสนอว่าการศึกษาและประเมินผลทำนองนี้ควรได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินต่อไป ทั้งในด้าน กว้างและด้านลึก เพื่อหวังผลในการปรับปรุงระบบการสอนการเรียนรู้ของเราให้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คณาจารย์วิชาสัตวศาสตร์-นรีเวชวิทยา ที่ช่วยในการร่างหลักสูตรและรวมกันควบคุมให้การสอนการเรียนรู้ของนิสิตแพทย์ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน ขอขอบคุณนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 6 รุ่นปี 2519 (บัณฑิตแพทย์จุฬารุ่น 27) ที่ร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้ อันเป็นผลให้การศึกษาสำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. Kolb, DA, Robin, IM, and McIntyre, JM Organizational Psychology: An Experiential Approach. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc. 1971. pp. 21-42,
2. Miller, GE (ed.). Teaching and Learning in Medical School. 3d. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1968. pp. 41-74.
3. Simpson, MA Medical Education a Critical Approach. London: Appleton-Century-Crofts, 1972. Chap. 5, pp. 97-98, "Teaching Methods and Learning."
4. กอบจิตต์ ลิมปพยอม และ ทองจันทร์ หงส์ดามรงค์: วิธีบรรยายที่ดีควรเป็นอย่างไร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 19:69-72, 17